

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра публічного управління та адміністрування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія державного управління

освітньо-професійна програма Місцеве самоврядування
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування
освітній ступінь Бакалавр
інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Розробник: Тетяна ЩЕТИНА,
доцент кафедри публічного управління та
адміністрування, кандидат історичних наук, доцент

Гарант: Ольга СЕРДЮК,
професор кафедри публічного управління та
адміністрування, кандидат економічних наук, доцент

Полтава
2021 р.

Назва навчальної дисципліни	Теорія державного управління
Назва структурного підрозділу	Кафедра публічного управління та адміністрування навчально-наукового
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> к. і. н., доцент Щетініна Тетяна Олексіївна <i>Контакти:</i> ауд. 494 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> tetiana.shchetinina@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Знання з навчальних дисциплін «Правознавство», «Історія України», «Економічна теорія», «Філософія», «Самоменеджмент»

Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти комплексного уявлення про державне управління як специфічну форму впливу на економічну, соціальну та духовну сфери життєдіяльності людей, ознаки та функції держави, цілі та методи державного управління.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- формування у здобувачів вищої освіти понятійного апарату дисципліни, основних теорій та концепцій державного управління;
- опанування завдань державного управління, розуміння функцій держави та процесів формування державної політики щодо економічних і соціальних процесів у суспільстві;
- оцінки результативності та ефективності державного управління.

<i>Компетентності:</i>	
<i>загальні:</i>	<i>фахові:</i>
ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про суспільство та у розвитку суспільства (<i>компетентність викладена в</i>	ФК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки. ФК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування. ФК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

<p>частині, що відповідає змісту та завданням даної навчальної дисципліни).</p> <p>ЗК 6. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>	
---	--

<p>Програмні результати навчання:</p>
<p>ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства</p> <p>ПРН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування;</p> <p>ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>ПРН6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.</p>

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи державного управління.

Основні теорії виникнення держави: теологічна, патріархальна, договірна, насильства, органічна, психологічна, матеріалістична. Визначення держави та її ознаки. Поняття функцій держави. Класифікація функцій держави. Визначення державного управління. Функції державного управління. Поняття громадянина і особи. Взаємини держави та громадянина в процесі реалізації функцій державного управління.

Тема 2. Форма держави та характеристика її основних елементів.

Поняття та структура форми держави. Форми державного правління. Монархія: а) абсолютна монархія; б) обмежена монархія; в) змішана. Форми державного устрою. Унітарна держава. Федерація. Конфедерація. Імперія.

Тема 3. Становлення правової держави.

Етапи розвитку ідеї правової держави. Поширення римського права. Поняття правової держави. Закріплення принципів правової держави. Розвиток правової держави в Україні. Верховенство Законів і Конституції України. Зв'язаність держави правами та свободами. Конституційно-правові передумови захисту прав людини.

Тема 4. Права людини в державі та їх гарантії.

Поняття «права людини». Основні права людини. Права людини та громадянина. Гарантії прав людини та їх класифікація за практичним спрямуванням, за характером, за ступенем поширеності, за суб'єктами, за особливостями правового статусу. Міжнародний білль про права. Загальна декларація прав людини. Документи міжнародного права. Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Структура міжнародних стандартів по правах людини.

Тема 5. Поняття та структура апарату держави.

Поняття апарату держави. Ознаки апарату держави. Структура апарату держави. Органи держави як структурні елементи апарату держави. Система державних органів України. Законодавчий орган. Глава держави (Президент). Виконавчі органи влади. Правосуддя. Народовладдя.

Загальні принципи функціонування апарату держави: демократизм, гуманізм, законність, розподіл влади, верховенство права, професіоналізм. Принципи організації діяльності апарату держави.

Тема 6. Політична система та державна політика.

Поняття «політична система». Класифікація політичних систем та критерії класифікації. Взаємопов'язаність підсистем політичної системи. Держава як структурний елемент політичної системи. Політичні партії. Вимоги до формування партій. Види політичних партій. Інші громадські організації. Поняття державної політики. Елементи державної політики. Державна економічна політика.

Тема 7. Цілі, принципи та функції державного управління.

Цілі державного управління як продукти суспільного консенсусу. Систематизація та об'єктивізація цілей державного управління. Класифікація функцій державного управління. Головні й допоміжні функції державного управління. Загальні та спеціальні функції. Внутрішні та зовнішні функції. Обґрунтування принципів державного управління. Сутність принципів державного управління.

Тема 8. Характеристика державноуправлінської діяльності.

Поняття та загальні риси державноуправлінської діяльності. Форми та процедури управлінської діяльності. Механізми та методи державного управління: адміністративні, економічні, інформаційно-психологічні. Технології державного управління.

Тема 9. Державна служба в Україні.

Правове регулювання державної служби. Правовий статус державного службовця. Правове забезпечення управління державною службою. Умови вступу на державну службу. Кар'єра державного службовця. Проблеми підбору кадрів на державну службу. Вимоги до претендентів на державну службу. Обмеження щодо призначення на посаду. Випробування. Дотримання службової дисципліни. Службове розслідування та дисциплінарна справа.

Тема 10. Підготовка та прийняття рішень в державному управлінні.

Сутність управлінського рішення. Вироблення управлінського рішення. Специфіка державноуправлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Етапи підготовки управлінського рішення. Організаційно-правове забезпечення прийняття управлінського рішення. Процедура прийняття державноуправлінських рішень. Лобізм як механізм впливу на прийняття державноуправлінських рішень.

Тема 11. Контроль у державному управлінні.

Контроль як функція державного управління. Суб'єкти та об'єкти контролю.

Етапи контролю. Види контролю. Попередній, поточний та підсумковий контроль. Цілі контролю. Контроль, закріплений за гілками влади: парламентський, конституційний, судовий, контроль органів виконавчої влади. Фінансовий контроль. Сутність і об'єкти громадського контролю. Елементи громадського контролю.

Тема 12. Законність та відповідальність в державному управлінні.

Поняття та детермінанти законності в державному управлінні. Значення законності. Забезпечення законності. Органи забезпечення законності. Внутрішній і зовнішній контроль. Поняття корупції. Поширення корупції в сфері державного управління. Корупційні діяння. Запобігання корупції. відповідальність державних службовців: дисциплінарна; адміністративна; кримінальна; матеріальна.

Тема 13. Результативність та ефективність державного управління.

Поняття результативності та ефективності. Види та критерії ефективності. Показники результативності й ефективності. Ефективність діяльності державних органів. Ефективність діяльності посадових осіб. Оцінка економічної ефективності органів влади. Складність проведення оцінки економічної ефективності державного управління.

Тема 14. Інформаційно-комунікаційне забезпечення державного управління.

Управлінська інформація. Внутрішня за зовнішня управлінська інформація. Інформаційні технології в управлінні. Зміст комунікації в державному управлінні. Особливості комунікації в державному управлінні.

Зв'язки з громадськістю та формування громадської думки. Налагодження інформаційної взаємодії і звернення громадян і висвітлення діяльності органів державної влади.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 180.

Кількість кредитів – 6.

Форма семестрового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча програма навчальної дисципліни, презентація.

Політика оцінювання

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Оцінювання результатів навчання:

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства	Виконання завдань на практичних заняттях Виконання завдань самостійної роботи (підготовка презентації; розв'язування тестів) Контрольна робота
ПРН 4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування	
ПРН 5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування	
ПРН 6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування	

У межах кожної окремої теми навчальної дисципліни «Теорія державного управління» здобувачі вищої освіти опановують у рівній мірі програмні результати навчання з передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни (ПРН 1; ПРН 4; ПРН 5; ПРН 6).

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, бали	
		Мінімальний	Максимальний
ПРН 1	25	15	25
ПРН 4	25	15	25
ПРН 5	25	15	25
ПРН 6	25	15	25
Разом	100	60	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		контрольна робота	
		пре-зен-тація	тести		
Тема 1. Теоретичні основи державного управління.	5	15	10	5	5
Тема 2. Форма держави та характеристика її основних елементів.	5				6
Тема 3. Становлення правової держави.	5				5
Тема 4. Права людини в державі та їх гарантії.	5				5
Тема 5. Поняття та структура апарату держави.	5				6
Тема 6. Політична система та державна політика.	5				5
Тема 7. Цілі, принципи та функції державного управління.	5				5
Тема 8. Характеристика державноуправлінської діяльності.	5				5
Тема 9. Державна служба в Україні.	5				5
Тема 10. Підготовка та прийняття рішень в державному управлінні.	5				5
Тема 11. Контроль у державному управлінні.	5				5
Тема 12. Законність та відповідальність в державному управлінні.	5				5
Тема 13. Результативність та ефективність державного управління.	5				5
Тема 14. Інформаційно-комунікаційне забезпечення державного управління.	5				5
Разом по темам	70	x	x	x	70
Підготовка та проведення презентації	x	15	x	x	15
Тести	x	x	10	x	10
Контрольна робота	x	x	x	5	5
Всього	70	15	10	5	100

Шкала та критерії оцінювання за рівнем досягнення результатів навчання

Рівень критерію	Межі оцінювання	Опис критерію	Форми контролю	Оцінка в балах
Високий	від 90 % до 100 %	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє для виконання творчих завдань демонструвати результати навчання; навчальна діяльність позначена вмінням в усній та письмовій формі самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти закономірності, робити вмотивовані висновки та відстоювати особисту позицію. <u>Програмні результати навчання (ПРН 1; ПРН 4; ПРН 5; ПРН 6)</u> на даному рівні досягнуті у повному обсязі.	виконання завдань на практичних заняттях	5
			виконання завдань самостійної роботи	14-15
			тести	90-100
			контрольна робота	5
Середній	від 75 % до 89 % балів	Знання здобувача вищої освіти при досягненні даного рівня дозволяють демонструвати істотні ознаки понять, явищ, розуміти та коментувати в усній та/або письмовій формі зв'язки між ними; здобувач вміє пояснити основні закономірності; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо); вміє робити висновки та виправляти допущені помилки, що дозволяє демонструвати в стандартних ситуаціях результати навчання. Проте, здобувачеві вищої освіти бракує власних суджень та системності висновків. <u>Програмні результати навчання (ПРН 1; ПРН 4; ПРН 5; ПРН 6)</u> на даному рівні здобувачем вищої освіти в цілому досягнуті.	виконання завдань на практичних заняттях	4
			виконання завдань самостійної роботи	10-13
			тести	70-80
			контрольна робота	4
Достатній	від 60 % до 74 %	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, за зразком виконує завдання як в усній так і в письмовій формі; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності, що дозволяє демонструвати лише частково аналіз процесів та явищ, вміння робити узагальнення, висновки позбавлені самостійності, відчувається розрив між набутими знаннями та їх практичним застосуванням. <u>Програмні результати навчання (ПРН 1; ПРН 4; ПРН 5; ПРН 6)</u> на даному рівні здобувачем вищої освіти в основному досягнуті.	виконання завдань на практичних заняттях	3
			виконання завдань самостійної роботи	7-9
			тести	40-60
			контрольна робота	3
Низький	до 60 % балів	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення <u>програмних результатів навчання (ПРН 1; ПРН 4; ПРН 5; ПРН 6)</u> .	виконання завдань на практичних заняттях	0-2
			виконання завдань самостійної роботи	0-6
			тести	0-30
			контрольна робота	0-2

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Державне управління : підручник. У 2 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України; редкол.: Ю. В. Ковбаснюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмі (заст. голови) [та ін.]. К., Дніпропетровськ, 2012. Т. 1. 564 с.
2. Державне управління : підручник. У 2 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України; редкол.: Ю. В. Ковбаснюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмі (заст. голови) [та ін.]. К., Дніпропетровськ, 2012. Т. 2. 324 с.
3. Державне управління та державна служба : словник-довідник; за ред. О.Ю.Оболенський. К. : КНЕУ, 2005. 208 с.
4. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : монографія. - Х. : ХарПІ УАДУ «Магістр», 2003. 236 с.
5. Євтушенко О. Н., Андріяш В. І. Державне управління (основи теорії: державного управління) : навч. посібник. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. Ч. 1. Основи теорії державного управління. 268 с.
6. Кальниш Ю. Г., Лозинська Т. М., Тимцуник В. І. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. Полтава: РВВ ПДАА, 2015. 280 с.
7. Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посібник Вид. 2-ге, доп. і перероб. К.: Атака, 2003. 576 с.
8. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління: підручник; за ред. А. Ф. Мельник. К.: Знання, 2009. 582 с. (Вища освіта ХХІ ст.)
9. Пахомова Т.І. Державне управління: підручник; за заг. ред. Д.І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 496 с.
10. Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб.; авт. кол. В. Б. Дзюндзюк, О. Б. Коротич, Н.М. Мельтюхова та ін.; за заг. ред. д.філос.н., проф. В.В. Корженка, к.е.н., доц. Н.М. Мельтюхової. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. 256 с.
11. Теорія держави і права: підручник; авт. кол.: В. О. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Х.: Право, 2015. 368 с.

Допоміжні

1. Бакуменко В. Д., Надолішній П. І. Теоретичні та організаційні засади державного управління : навч. посіб. К. : Міленіум, 2003. 256 с.
2. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбаснюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
3. Державне управління : основи теорії, історії і практики: навч. посіб.; авт. кол. В.Д.Бакуменко, П.І.Надолішній, М.М.Іжа, Т. І. Арабаджи. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. 394 с.
4. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К. : Юстініан, 2007. 288 с.
5. Класики теорії державного управління: американська школа; под. ред. Дж. Шаффтца, А. Хайда. М. : МГУ, 2003. 800 с.
6. Каткова Т. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і таблицях; 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2020. 96 с.
7. Політичне лідерство: навч. посіб.; за заг. ред. В.А.Гошовської, Л.А.Пашко. К.: НАДУ, 2013. 300 с.
8. Публічне управління: термінологічний словник. / уклад.: В.С.Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.
9. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник. 4-те видання. К.: Алерта, 2017. 528 с.
10. Стандарти європейського врядування : навч. посіб. / авт. кол. : І. А. Грицяк, О. Ю.

Оржель, С. М. Гладкова та ін. ; за заг. ред. І. А. Грицяка. К. : НАДУ, 2009. 184 с.

11. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. К.: «Хай-Тек Прес», 2020. 296 с.

12. Теорія держави і права: підручник; авт. кол.: В. О. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Х.: Право, 2015. 368 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 25.08.2021).

2. Національне агентство України з питань державної служби (НАДС): офіційний сайт. URL: <https://nads.gov.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).

3. Полтавська міська рада : офіційний сайт. URL: <http://www.rada-poltava.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2021).

4. Полтавська обласна державна адміністрація : офіційний сайт. URL: <http://www.adm-pl.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2021).

5. Полтавський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій : офіційний сайт. URL: <http://cpk.adm-pl.gov.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).

6. Юристконсульт : Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства). URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html> (дата звернення: 25.08.2021).

7. Електронна юридична бібліотека. URL: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka> (дата звернення: 25.08.2021).

8. Студентський юридичний портал України. URL: http://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/41 (дата звернення: 25.08.2021).